

Memorandwm Esboniadol i Reoliadau Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (Diwygiadau Canlyniadol) 2021

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Adran Llywodraeth Leol, Llywodraeth Cymru ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r rheoliadau uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi barn deg a rhesymol am effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (Diwygiadau Canlyniadol) 2021.

Julie James AS

Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol

9 Chwefror 2021

1. Disgrifiad

Mae Rheoliadau Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (Diwygiadau Canlyniadol) 2021 (“y Rheoliadau”) yn gwneud diwygiadau angenrheidiol i ddeddfwriaeth sylfaenol ac is-ddeddfwriaeth o ganlyniad i ddechrau darpariaethau ym Mhennod 1 o Ran 6 (perfformiad a llywodraethiant prif gynghorau) a darpariaethau sy'n datgymhwyso Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (“Mesur 2009”) i brif gynghorau ac awdurdodau Parciau Cenedlaethol.

Mae'r darpariaethau hynny i'w cychwyn ar 1 Ebrill 2021, drwy Orchymyn Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (Cychwyn Rhif 2 a Darpariaethau Arbedion) 2021.

2. Materion sydd o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Ni nodwyd unrhyw faterion penodol.

3. Y cefndir deddfwriaethol

Mae'r pwerau sy'n galluogi'r Rheoliadau hyn i gael eu gwneud wedi'u cynnwys yn adran 173 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (“Deddf 2021”) sy'n rhoi pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n cynnwys darpariaethau atodol, cysylltiedig neu ganlyniadol at ddibenion, o ganlyniad i, neu ar gyfer rhoi effaith lwyr i unrhyw ddarpariaeth yn y Ddeddf honno. Mae adran 173(2) yn darparu y caiff rheoliadau o'r fath ddiwygio, addasu, diddymu neu ddirymu unrhyw ddeddfiad.

Gan fod y Rheoliadau'n diwygio deddfwriaeth sylfaenol, mae adran 174(4) a (5)(t) o Ddeddf 2021 yn pennu na ellir eu gwneud oni bai eu bod wedi'u gosod ar ffurf drafft gerbron Senedd Cymru a'u cymeradwyo drwy benderfyniad ganddi.

Yn amodol ar gymeradwyaeth y Senedd, bydd y Rheoliadau'n cael eu gwneud gan y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol a deuant i rym ar 1 Ebrill 2021.

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Mae'r Rheoliadau yn gwneud diwygiadau canlyniadol i ddeddfwriaeth sylfaenol ac is-ddeddfwriaeth sy'n deillio o gychwyn y darpariaethau ym Mhennod 1 o Ran 6, sy'n ymwneud â pherfformiad a llywodraethiant prif gynghorau (a ddiffinnir yn adran 171 o Ddeddf 2021 fel cyngor ar gyfer sir yng Nghymru neu gyngor ar gyfer bwrdeistref sirol yng Nghymru), ac o ddatgymhwyso Mesur 2009 i brif gynghorau ac awdurdodau Parciau Cenedlaethol ar gyfer Parc Cenedlaethol yng Nghymru. Mae'r diwygiadau yn y Rheoliadau hyn hefyd yn hwyluso diddymu Mesur 2009 yn y dyfodol, y darperir ar ei gyfer gan adran 170 o Ddeddf 2021.

O dan Fesur 2009, gelwir prif gynghorau (y cyfeirir atynt ym Mesur 2009 fel cynghorau sir a chynghorau bwrdeistref sirol), awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac awdurdodau tân ac achub yn “awdurdodau gwella Cymreig”. Defnyddiwyd y term hwnnw wedyn mewn rhyw ddeddfwriaeth fel ffordd o gyfeirio at yr awdurdodau hyn.

Mae Mesur 2009 yn cael ei ddatgymhwyso i brif gynghorau gan adran 113 ac i awdurdodau Parciau Cenedlaethol gan adran 169 o Ddeddf 2021, a ddygir i rym ar 1 Ebrill 2021 gan Orchymyn Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (Cychwyn Rhif 2 a Darpariaethau Arbedion) 2021.

Mae Pennod 1 o Ran 6 o Ddeddf 2021 yn sefydlu cyfundrefn newydd ar gyfer asesu perfformiad a llywodraethiant prif gynghorau yng Nghymru, gan ddisodli'r drefn a oedd yn gymwys i'r cynghorau hynny o dan Ran 1 o Fesur 2009. Nid yw'r drefn ym Mhennod 1 o Ran 6 o Ddeddf 2021 yn gymwys i awdurdodau tân ac achub nac awdurdodau Parciau Cenedlaethol.

Mae'r diwygiadau a gynhwysir yn y rheoliadau hyn yn angenrheidiol o ganlyniad i Bennod 1 o Ran 6 ac adran 169 o Ddeddf 2021, ac er mwyn rhoi effaith lawn iddynt. Mae angen y diwygiadau hyn hefyd er mwyn paratoi'r ffordd ar gyfer diddymu Mesur 2009 fel y darperir ar ei gyfer yn adran 170 o Ddeddf 2021.

Mae'r diwygiadau yn y Rheoliadau hyn yn:

- (a) diwygio deddfiadau sy'n dibynnu ar weithredu Mesur 2009;
- (b) diwygio deddfiadau i ddileu cyfeiriadau at Ran 1 o Fesur 2009 ac, mewn rhai achosion, eu disodli gan gyfeirio at Ran 6 o Ddeddf 2021;
- (c) diwygio deddfiadau i ddileu cyfeiriad at "awdurdod gwella Cymreig" ac, mewn rhai achosion, rhoi cyfeiriad at brif gynghorau a/neu awdurdodau tân ac achub a/neu awdurdodau Parciau Cenedlaethol yn lle'r cyfeiriadau hynny.

5. Ymgynghori

Nid oes ymgynghoriad ffurfiol wedi'i gynnal gan mai dim ond diwygiadau technegol canlyniadol a wneir gan y Rheoliadau.

6. Asesiad Effaith Rheoleiddiol

Ni pharatowyd asesiad effaith rheoleiddiol mewn perthynas â'r rheoliadau diwygio canlyniadol hyn gan eu bod yn gwneud diwygiadau i statud yn unig ac nid ydynt yn gosod nac yn lleihau costau i fusnesau, elusennau na chyrrff gwirfoddol na'r sector cyhoeddus.